TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU DİL BİLGİSİ İLE İLGİLİ ANLATIM BOZUKLUKLARI

YARDIMCI FİİLİN GEREKSİZ KULLANIMI

Yardımcı fille kurulan birleşik fiillerin isim unsurundan fiil türetmek mümkünse yardımcı fiilin kullanılmasına gerek yoktur.

Örnek: Yemek yemeyip abur cuburla beslenince hasta oldu.

Örnek: Umut ediyorum ki yazdıklarını bir gün bana okuyacaksın.

Örnek: Yetişkinler gibi, çocukların da hata yapabileceğini kabul edemiyordu.

ÇATI UYUŞMAZLIĞI

Sıralı, bağlı ve birleşik cümlelerde fiil ya da fiilimsiler etken ve edilgenlik bakımından uyumlu olmalıdır.

Örnek: Kolileri masaya dizdik; dağıtım için, görevliler bekleniyor.

Örnek: Annesi için çiçek aldı ve annesinin evine gidildi.

Örnek: Bilgisayarlar, teslim edilir edilmez kurup çalıştırıldı.

TAMLAMA YANLIŞLARI

Tamlamalarda eklerin kullanımına dikkat edilmelidir. Gereksiz, yanlış ek kullanımı; ek eksikliği anlatım bozukluğuna neden olur.

Örnek: Sanatla uğraşanlar eleştirileri önemsemeleri gerekir.

Örnek: Birçok gazeteciler olayı haber bile yapmadı.

Tamlama unsurlarının eksikliğine, ortak kullanılıp kullanılamayacağına dikkat edilmelidir.

Örnek: Öğretmen, yazılı kâğıdını kontrol edecek.

Örnek: Yemekte konuklara ayran ve meyve suyu ikram edildi.

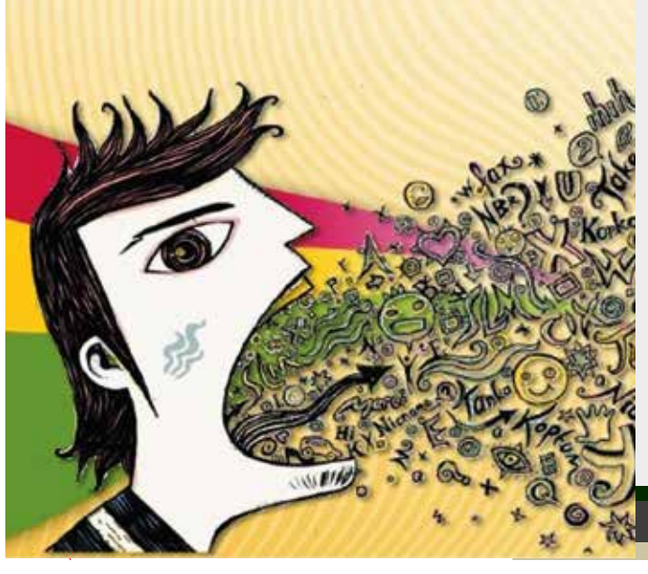
BAĞLAÇ YANLIŞLARI

Bağlaçların anlam bakımından cümledeki yargıyla uyumlu olması gerekir.

Örnek: Her gün sekiz saat uyuyor ve yorgun uyanıyordu.

Örnek: Odadan gözlüğümü veya telefonumu getirir misin?

Örnek: Çocuk ne oyuncaktan ne de parktan vazgeçmez.

SORULAR

1.

(I) Yabancılarla konuşmasını bilmem. (II) Birkaç kez tanıştıktan sonra ancak alışıveririm. (III) Sonra pek çok şeylerden bahsetmeye başlarım. (IV) Onlara şiir okur, eğlendirmek isterim. (V) Kendimi karşımdakine beğendirmeye çalışırım.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisi anlam ve yapı bakımından doğrudur?

A) I. B) II. C) III.
D) IV. E) V. **Cevap: E**

2.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlama yanlışlığından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

A) Yerli ve yabancı sanatçılara bu yıl şehrimiz ev sahipliği yapacak.

B) Dergide kentsel ve toplumsal yaşamla ilgili pek çok resme yer verilmiş.

C) Klasik ve caz müziğinin ünlü sanatçısı, çok yakında konserlerine başlıyor.

D) Romanda, yalnızlığı seçmiş bir kişinin umutsuz ve gülünç serüveni anlatılıyor.

E) Sanatçılarımızın yurt dışında açtığı kişisel ve karma sergiler büyük ilgi gördü. **Cevap: C**

3.

(I) Toroslardaki yoksul köylüler geçinmek için Çukurova'ya pamuk toplamaya iner. (II) Muhtar Sefer ve Koca Halil yüzünden köylü istediği hasadı toplayamaz. (III) Köylüler kazanç sağlayamadan köylerine döner. (IV) Veresiye mal aldıklarından yine Adil Efendi'ye borçlanmışlardır. (V) Borçlarını ödeyemediklerinden Adil Efendi'nin korkusu tüm köyü sarar, Adil Efendi'yi beklemeye koyulur.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

A) I. B) II. C) III.
D) IV. E) V. **Cevap: E**

4.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu <u>yoktur</u>?

A) Hiç şüphesiz Türkiye'nin en güzel şehri İstanbul olsa gerek.

B) Kuşlar her yıl sıcak iklimlere göç ederler.

C) Haberi duyunca şaşkınlıktan ağzı kulaklarına varmıştı.

D) İnsan, yıllarca çalışarak edindiği birikimi kolayca gözden çıkaramıyor.

E) Kullanım talimatlarına uyulmaması ölümlere hatta yaralanmalara neden olabilir.

Cevap: D

5.

Kendine güveni arttıkça daha başarılı oluyor, başarısı arttıkça daha çok şey öğreniyor, öğrendikçe de daha çok şey okuyordu.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Anlam belirsizliği
B) Gereksiz sözcük kullanımı
C) Mantık ve sıralama yanlışlığı
D) Tamlayan eksikliği
E) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması

Cevap: C